

Bijlage 2 – Toelichting schetsontwerp Herinrichting Kernwinkelgebied Centrum Heerenveen

Ambities afstemmen op randvoorwaarden

Tijdens de ontwerpfase heeft landschapontwerper Bureau Marseille Buiten onderzocht hoe we de kerndoelen van een functioneel kernwinkelgebied – zoals winkelen, verblijven, ontmoeten en groen - kunnen verweven met bepaalde beperkende factoren. Denk hierbij aan kabels en leidingen, het noodzakelijke openhouden van rijroutes voor hulpdiensten en logistiek, en de uitdaging van afwatering. Er is ook is gekeken naar het integreren en behouden van de unieke elementen die Heerenveen kenmerken. Het inrichtingsvoorstel dat op de plankaart wordt gepresenteerd, brengt al deze aspecten samen, terwijl het ook zo veel rekening houdt met de belangen van bewoners, ondernemers in de winkelstraten en marktkooplieden. Hieronder bespreken we gedetailleerd diverse facetten van het ontwerp.

1. Ontwerpprincipe: meanderende ‘hartslag’

Een opvallend kenmerk in het ontwerp is de golvende, meanderende lijn die door de centrale winkelstraten loopt. Deze lijn verbindt de unieke stegen van Heerenveen en stimuleert bezoekers om van de ene naar de andere kant van de winkelstraat te wandelen. Voor kinderen biedt deze lijn een speels ervaring. Visueel benadrukt de meanderende vorm dat de straat primair bedoeld is voor voetgangers en niet voor fietsers. Dit draagt bij aan de duidelijkheid van het straatgebruik en bevordert de verblijfsduur.

2. Plant-, verblijfs- en speelvakken

Parallel aan de meanderende lijn is een brede strook aangelegd die essentieel blijft voor hulpdiensten en logistiek. Deze strook is ontworpen met een licht golvend patroon in plaats van een rechte lijn, waardoor eindeloze zichtlijnen worden vermeden. Door de combinatie van deze strook, de meanderende lijn en de bestaande kabels en leidingen in de grond ontstaan er diverse ‘vakken’. Deze vakken bieden uitstekende mogelijkheden voor meer groen en zit- of speelruimte. We streven naar een gevarieerd patroon. Hierbij houden we, in samenspraak met ondernemers, bewoners en specifieke doelgroepen zoals mindervaliden, rekening met de bereikbaarheid (een obstakelvrij centrum) en de (commerciële) zichtbaarheid van winkels en woningen.

Vanuit onze ambities hanteren we het principe ‘groen, tenzij’, wat inhoudt dat we waar mogelijk groen integreren. Bereikbaarheid en de aanwezigheid van kabels en leidingen zijn de voornaamste beperkende factoren.

3. Bestratingspatroon

De meanderende lijn en de brede logistieke strook resulteren in een divers patroon van bestratingsbanen in verschillende tinten. We hebben besloten om af te zien van het gebruik van natuursteen, zoals nu te zien is in het midden van de Dracht. In plaats daarvan keren we terug naar het gebruik van gebakken klinkers. Een prominente rol is weggelegd voor het ‘gele Friese platje’: een gele gebakken klinker die vroeger ook onderdeel was van het straatbeeld. Met het oog op duurzaamheid kiezen we ervoor om zoveel mogelijk de bestaande bruine klinkers te hergebruiken.

We geloven dat de gebakken klinker, als historisch materiaal, beter aansluit bij het erfgoed en de karakteristieke uitstraling van Heerenveen.

4. Eigen karakter en kwaliteit

Het ontworpen inrichtingsprincipe leidt tot een kenmerkend patroon dat uniek is in Nederland. Hiermee geven we het kernwinkelgebied van Heerenveen een onderscheidende uitstraling, die zowel inwoners als bezoekers op termijn zullen associëren met de stad.

Het is wel belangrijk op te merken dat we met deze keuze een andere inrichting inslaan dan de 'klassieke' indeling van de Dracht, die zich kenmerkt door een centrale 'rijbaan' geflankeerd door twee stoepenzones. Hoewel deze traditionele indeling recht doet aan de historie van Heerenveen, benadrukt het de uitgestrekte zichtlijnen en biedt het beperkte kansen voor groen en verblijfsruimte. Gezien de ambities van de Centrumvisie achten we het passend om deze traditionele indeling te herzien. Wel behouden we een pad langs de winkels, dat als stoepenzone kan worden geïnterpreteerd.

Bij het ontwerpen en de materiaalkeuze zetten we in op materialen van hoge kwaliteit. Dat is cruciaal voor de uitstraling van het kernwinkelgebied voor de komende decennia. We besteden ook extra aandacht aan de details en een zorgvuldige afwerking – denk aan steenpatronen, de relatie tussen afwatering en groen, beplanting en het onderhoud daarvan.

5. Klimaat, groen en hittestress

Klimaatadaptatie staat hoog op de agenda van de gemeente en de geplande herinrichting biedt uitgelezen kansen om hier invulling aan te geven. Door de winkelstraten te vergoenen, dragen we bij aan schaduwvorming en verkoeling tijdens hete dagen, waarmee we hittestress tegengaan. De keuze voor een lichter gekleurde steensoort, in vergelijking met het huidige bestratingspatroon, zorgt voor reflectie, waardoor er minder warmte wordt geabsorbeerd. Daarnaast versterkt een lichtere bestrating het effect van verlichting.

Een ander cruciaal aspect van klimaatadaptatie is een goede afwatering. Gezien de toenemende kans op hevige regenval door klimaatverandering, is efficiënte afwatering van groot belang. We willen het risico op 'natte voeten' in winkels minimaliseren. Tegelijkertijd streven we ernaar om zoveel mogelijk regenwater te benutten, bijvoorbeeld voor bewatering van de groenvakken. Daarom is in het ontwerp een afwateringsgoot met ruime capaciteit opgenomen, die waar mogelijk direct aansluit op de beplantingsvakken. Momenteel onderzoeken we de technische haalbaarheid van waterreservoirs onder groenvakken, die overtollig regenwater kunnen opvangen voor later gebruik.

6. Beplanting, meubilair en verlichting

We zijn momenteel volop bezig met de detaillering van zowel het beplantings- als het verlichtingsontwerp. Voor de beplanting streven we naar een balans tussen laag en hoog groen, zoals grassen, heesters en enkele bomen. Deze keuze wordt enerzijds beïnvloed door de locatie van kabels en leidingen (niet overal is het mogelijk een boom te planten), en anderzijds door onze wens om variatie in de beplanting aan de brengen. Hiermee willen we in verschillende seizoenen een

aantrekkelijk beeld creëren. Natuurlijk houden we daarbij zoveel mogelijk rekening met het zicht voor en van ondernemers en bewoners.

We willen meer zitmogelijkheden introduceren om het verblijf in de omgeving aangenamer te maken. Dit kan variëren van eenvoudige bankjes tot zitblokken. Op sommige locaties zijn de plantenvakken op straatniveau aangebracht, terwijl we op andere plekken overwegen de plantenbakken te verhogen en deze van zitranden te voorzien.

Wat betreft de verlichting zijn we nog bezig met een nadere invulling. Onze huidige gedachte is om over te stappen van een exclusief systeem van overspannende verlichting, naar een gemengd systeem, waarbij ook verlichting wordt geplaatst in of rondom de 'plant- en verblijfsvakken'.

7. Onderscheid tussen Dracht en Sieversstraat

Het eerder beschreven ontwerp is van toepassing op zowel de Dracht als de Sieversstraat. Er zijn echter duidelijke verschillen, die voornamelijk worden bepaald door de straatbreedte. Door de beperkte beschikbare ruimte in de Dracht is er, zeker ten noorden van de Pleinweg, relatief minder ruimte voor groen dan in de ruimere Sieversstraat.

Ten zuiden van de Pleinweg verbreedt de Dracht, waardoor er meer gelegenheid is voor groen en fietsenstallingen (zoals verderop in deze notitie wordt beschreven). We zijn van mening dat de Dracht-Zuid, gezien het vooruitzicht dat er meer woonruimte komt in plaats van winkels, gebaat is bij een groenere uitstraling. In het straatpatroon van de Dracht-Zuid worden de meanderende lijnen prominenter. Dit verwijst naar het oude karrespoor richting Oranjewoud dat hier lag ten tijde van het ontstaan van Heerenveen.

Voor de Pleinweg en de Minckelerstraat wordt de bestrating van zowel de Dracht als de Sieversstraat doorgetrokken, zonder toevoeging extra objecten.

8. Sieversstraat: warenmarkt en fietstoegankelijkheid

Vanuit de Centrumvisie streven we ernaar de Sieversstraat aantrekkelijker te maken voor voetgangers. Op dit moment wordt er veel ruimte geboden aan fietsers. Door groenzones toe te voegen aan het nieuwe ontwerp, verminderen we deze ruimte voor fietsers.

Hoewel we ruimte voor fietsers willen verminderen, is het van belang dat de Sieversstraat logistiek toegankelijk blijft. Dat betekent dat er nog steeds voldoende ruimte moet zijn voor andere vormen van verkeer. Het huidige ontwerp alleen is niet voldoende om fietsverkeer volledig tegen te gaan. Een eventueel fietsverbod in de toekomst, gecombineerd met goede alternatieve (omrijd)routes, is essentieel.

De warenmarkt in Heerenveen, die nog relatief goed functioneert en belangrijk is voor veel inwoners en ondernemers, verdient bijzondere aandacht. Het huidige ontwerp maakt het mogelijk om de markt zeker in de Sieversstraat, te behouden. Wel kan het nodig zijn om enkele kleine aanpassingen te doen aan de indeling van de markt. Na overleg met de vertegenwoordigers van de markt verwachten we dat dit soepel zal verlopen.

10. Wettertoer en Gemeenteplein

De Wettertoer en het Gemeenteplein worden voorzien van een onderscheidend karakter. Vanaf de Sieversstraat gezien, biedt de Wettertoer meer ruimte voor groen en zitmogelijkheden. Het straatpatroon bevat een verwijzing naar de schaduw van de oude Wettertoer (watertoren), die uitmondt in een waterspeelplaats voor kinderen, voorzien van kleine fonteintjes ('bedriegertjes'). Deze waterspeelplek ligt tevens dicht bij het Gemeenteplein, dat in de plannen een verbeterde verblijfskwaliteit krijgt.

Het Gemeenteplein wordt gezien als een hoogtepunt van het nieuwe ontwerp. Naast het waterspeelgebied, kiezen we op het Gemeenteplein voor veel groen, in het bijzonder bomen. Hierdoor ontstaat er een aantrekkelijke verblijfsplek met schaduw en verkoeling, die goed aansluit op de aanwezige horeca. Door dit ontwerp wordt het Gemeenteplein een plek waar mensen daadwerkelijk willen zijn en verblijven. Hierdoor wordt de functie van het Gemeenteplein als evenementenlocatie enigszins beperkt. We zijn van mening dat deze keuze in lijn is met de ambities van de Centrumvisie, het Burgerbesluit, de participatiefase en de algemene structuur van het centrum. Kleinschalige evenementen kunnen met dit ontwerp nog steeds plaatsvinden. Voor grotere evenementen dienen andere locaties overwogen te worden.

Het precieze ontwerp, zowel qua vorm als qua indeling, wordt momenteel nog verder uitgewerkt en besproken met belanghebbenden zoals de horeca en stakeholders zoals de G1000.

11. Aansluiting met de randgebieden

Het kernwinkelgebied heeft op meerdere locatie aansluitpunten met de overige delen van het centrum. We zorgen voor een naadloze en aantrekkelijke overgang tussen deze gebieden. Dit is met name voor de Dracht-Noord, waar het gebied aansluit op de Lindengracht en Vleesmarkt, en bij de situatie rond het Burgemeester Kuperusplein. Op deze laatste locatie zorgen we er specifiek voor dat bezoekers die te voet de toekomstige ondergrondse parkeergarage verlaten, meteen een aantrekkelijke zichtlijn hebben richting Sieversstraat/Pleinweg. Op deze manier worden ze gestimuleerd om verder het centrum in te lopen.

12. Fietsparkeren

Het fietsparkeren verdient onze speciale aandacht. Ons doel is om het fietsen door de winkelstraten te beperken en fietsers te stimuleren hun fiets op aangewezen plekken te stallen. Om dit te bereiken, creëren we fietsparkeerplaatsen aan de randen van de winkelstraten, zoals bij de Dracht-Zuid, het Van Harenspad en het Burgemeester Kuperusplein. Daarnaast overwegen we de realisatie van inbandige fietsenstallingen op specifieke locaties, zoals rondom het Burgermeester Kuperusplein en bij de herontwikkeling van het ABC-complex.

13. Openbare ruimte en beeldkwaliteit

Het ontwerp dat nu voorligt, is bedoeld om het centrum van Heerenveen een aanzienlijke impuls te geven, die het winkelen, wonen en verblijven fors doet toenemen. Hierdoor menen we dat er ook een kritische evaluatie nodig is van ons huidige beleid rond de openbare ruimte en beeldkwaliteit. Onze focus ligt voornamelijk op het beleid rondom uitstralingen. In de nieuwe inrichting zou een

vergelijkbaar niveau van uitstallingen mogelijk tot een rommelige uitstraling leiden. Ook op het gebied van reclame-uitingen en de beeldkwaliteit van het vastgoed zien we ruimte voor verbetering. Tijdens het ontwerpproces hebben we al gesprekken gevoerd met ondernemers over deze zaken. Deze gesprekken worden voortgezet, en we zullen u op een later moment benaderen met een voorstel voor mogelijke aanpassingen in het beleid.